Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Bohumín

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přinášejí důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Bohumín se nachází v Moravskoslezském kraji severovýchodně od ostravské metropole a tvoří tak 1 z jeho 22ti správních obvodů. Stručná charakteristika toho ORP je dána následujícími údaji:

- správní obvod spravuje pouze 2 obce (nejnižší počet v kraji spolu s ORP Český Těšín);
- v dotčeném území žije celkem 34.051 obyvatel, z toho 21.726 žije v jádrovém městě;
- rozlohou 73 km^2 se jedná o 3. nejmenší obvod (po ORP Český Těšín a ORP Orlová).

Tabulka 1: Komparace SO ORP v Moravskoslezském kraji za rok 2012

Území	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km^2
Bohumín	**2**	**34051**	**21726**	**73**
Bílovec	12	25873	7551	162
Bruntál	31	38013	16925	630
Český Těšín	2	26300	25106	44
Frenštát pod Radhoštěm	6	19120	10958	99
Frýdek-Místek	37	110532	57523	480
Frýdlant nad Ostravicí	11	23941	9808	317
Havířov	5	92319	77371	88
Hlučín	15	40224	14049	165
Jablunkov	12	22711	5717	176
Karviná	4	69158	57842	106
Kopřivnice	10	41256	22649	121
Kravaře	9	21324	6762	101
Krnov	25	41680	24518	574
Nový Jičín	16	48410	23731	275
Odry	10	17301	7358	224
Opava	41	101758	58054	567
Orlová	4	39091	30722	45
Ostrava	13	328323	297421	332
Rýmařov	11	16180	8560	332
Třinec	12	55264	36401	235
Vítkov	12	13773	5942	280
Průměr za kraj	**14**	**55755**	**---**	**247**

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdviženy významné diferenciace v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Moravskoslezského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 21.000 až 23.000 (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Vyškov, Jindřichův Hradec, Strakonice, Kopřivnice, Klatovy, Žďár nad Sázavou, Valašské Meziříčí);
- SO ORP s počtem obyvatel 33.000 až 35.000 (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Prachatice, Rychnov nad Kněžnou, Hranice, Zábřeh, Otrokovice, Rumburk).

2. Ekonomická výkonnost

V oblasti ekonomické výkonnosti je zajímavé zejména srovnání **běžných a kapitálových výdajů** SO ORP Bohumín s dalšími ORP podle kritéria velikosti jádrové obce. U obou sledovaných ukazatelů vykazuje od roku 2009 sestupný trend. Zajímavé je, zatímco u běžných výdajů zaznamenává obvod nadprůměrné hodnoty (v letech 2008-2009 vykázal nejvyšší hodnoty běžných výdajů ve skupině), z hlediska kapitálových výdajů se řadí k obvodům s nejnižšími hodnotami. Viz obrázek 1 a 2.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 21-23 tis. obyv.) na jednoho obyvatele (v tis. Kč) v letech 2008-2012

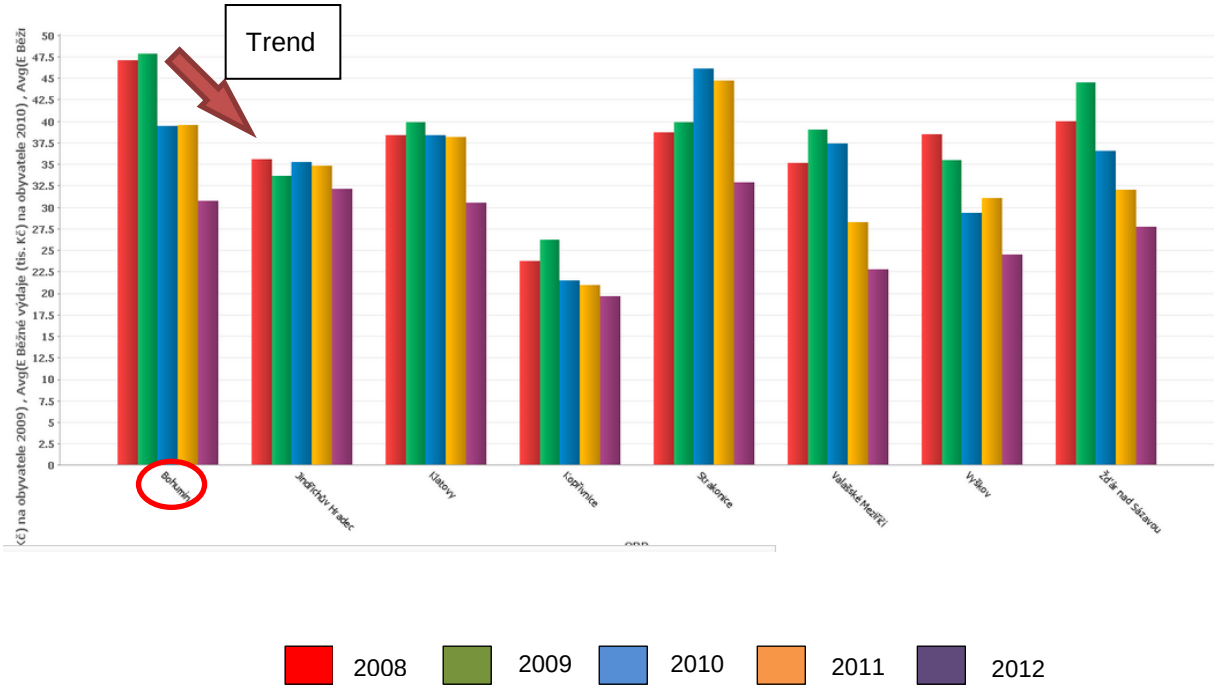

Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 21-23 tis. obyv.) na jednoho obyvatele (v tis. Kč) v období 2008-2012

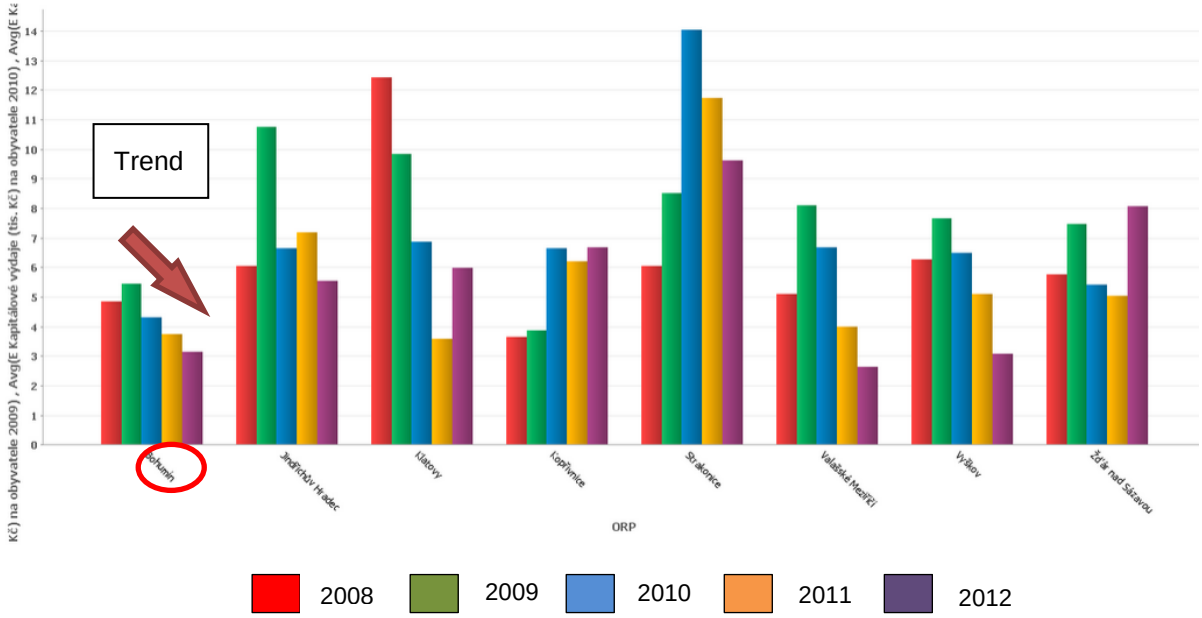

3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Bohumín zejména porovnání **běžných výdajů na žáky základních a mateřských škol**. Při pohledu na běžné výdaje na žáky základních škol patří hodnoty za obvod ORP Bohumín k těm vyšším, naopak hodnoty kapitálových výdajů jsou ve sledované skupině nejnižší. U druhého zmiňovaného parametru dosahují výdaje hodnoty 4,27 tis. Kč na žáka.

Obrázek 3: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel SO ORP 33-35 tis.) na jednoho žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

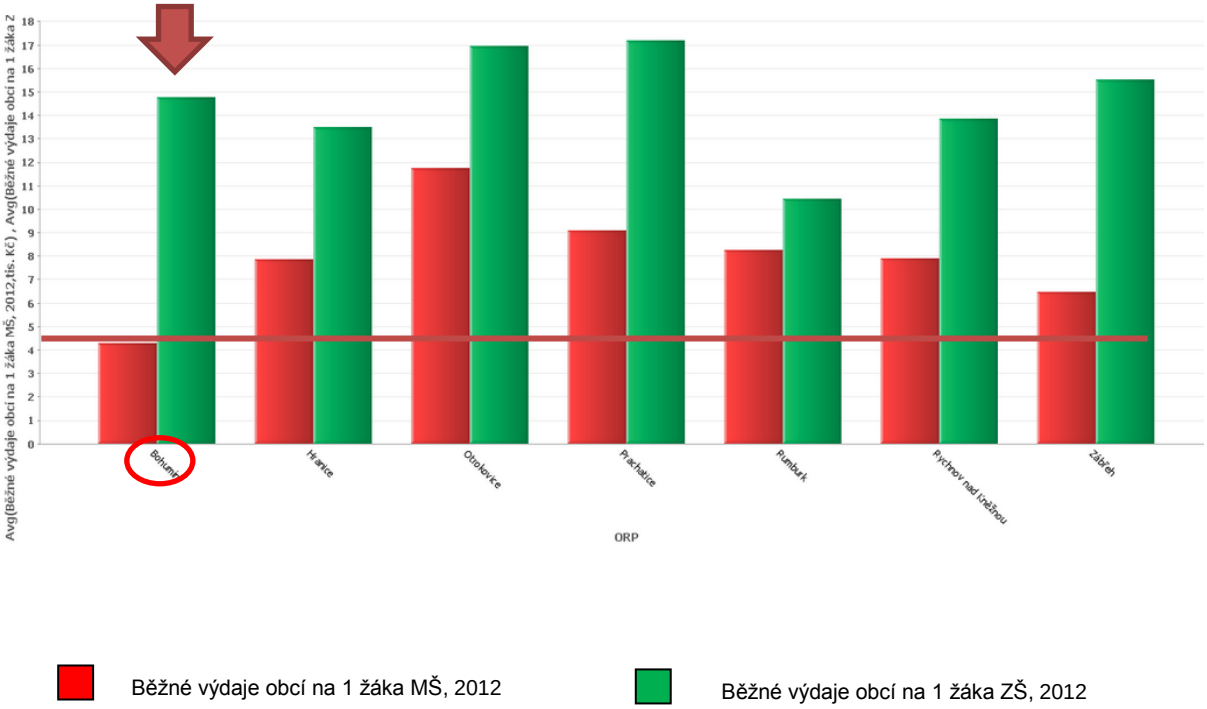

Obdobná situace nastává i v případě porovnání SO ORP Bohumín s vybranými obvody dle kritéria velikosti jádrové obce nebo správními obvody kraje. I v tomto případě dosahuje výše běžných výdajů na žáky mateřských podprůměrných hodnot a naopak výší běžných výdajů na žáky základních škol se řadí k nadprůměrným obvodům.

4. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství zaujme SO ORP Bohumín zejména srovnáním **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady** s dalšími SO podle kritéria počtu obyvatel jádrové obce. Z tohoto pohledu vykazuje SO průměrné hodnoty, jak dokazuje celkový průměr za sledované období 2008-2012 (ca 710,- Kč/obyv./rok). Pozitivní je především pozorované snížení celkových neinvestičních výdajů v roce 2012. Viz obrázky 4 a 5.

Obrázek 4: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel jádrové obce 21-23 tis.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

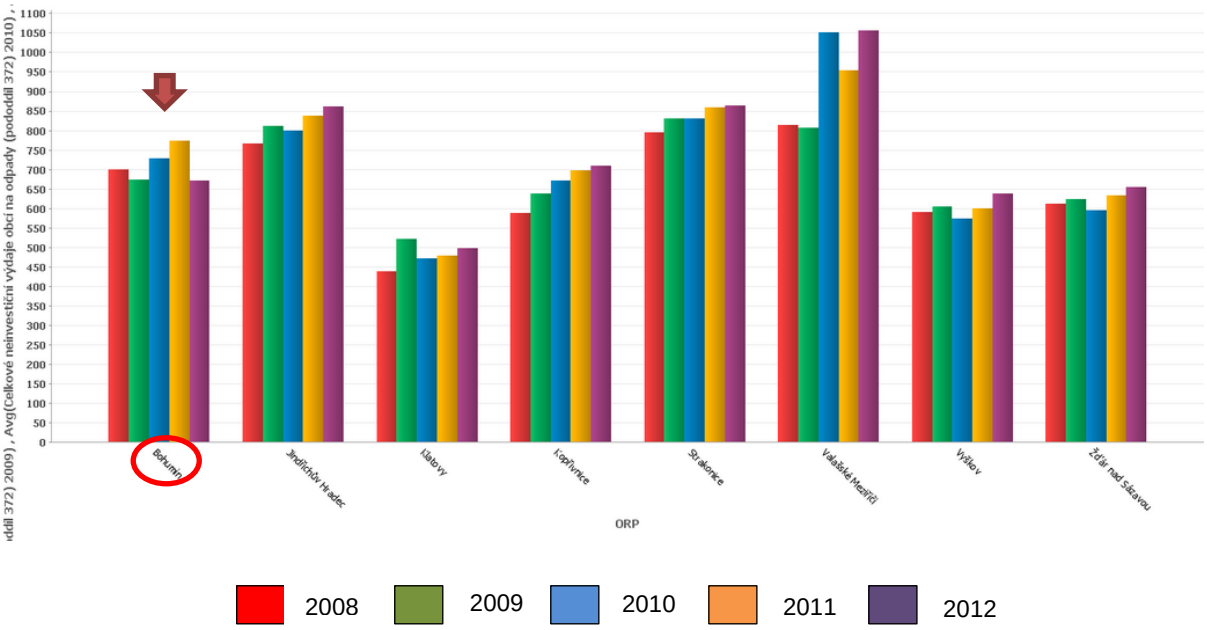

Obrázek 5: Průměrné neinvestiční výdaje KO vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel jádrové obce 21-23 tis.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

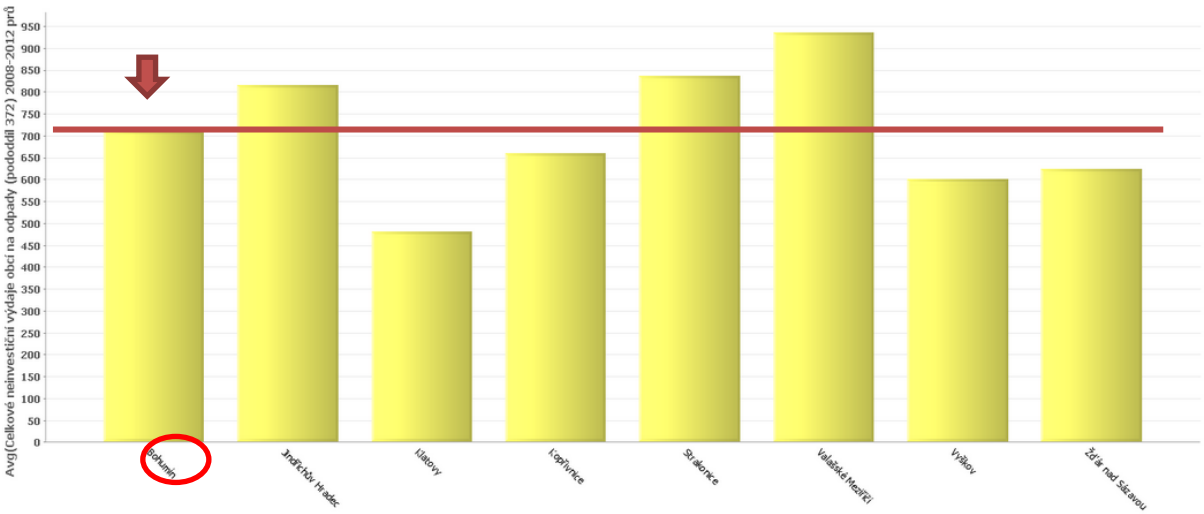

5. Sociální služby

V oblasti sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. Zatímco při porovnání dle kritéria velikosti jádrové obce dosahuje SO ORP Bohumín ve sledovaném období 3. nejvyšších hodnot (s výjimkou hodnoty v roce 2011 – nejvyšší hodnota ve skupině – 0,38 tis. Kč/obyv./rok), při srovnání s dalšímo obvody dle počtu obyvatel je jedním z obvodů s nejnižšími dosaženými hodnoty. Viz obrázek 6 a 7.

Obrázek 6: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel jádrové obce 21-23 tis.) na sociální služby (v tis. Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

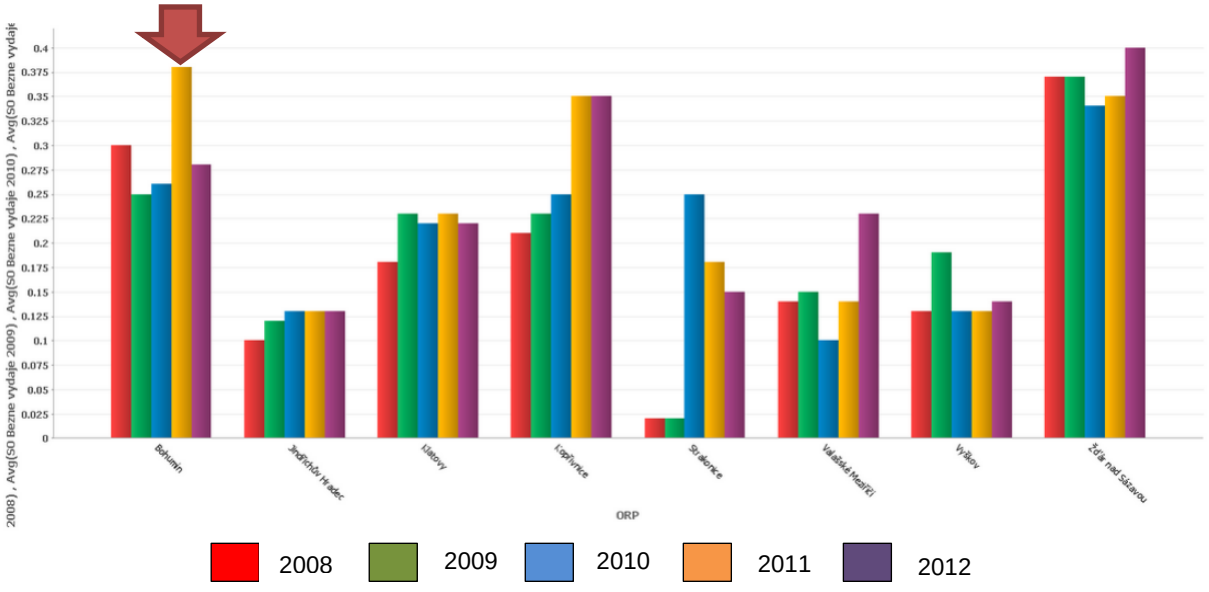

Obrázek 7: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel jádrové obce 21-23 tis.) na sociální služby (v tis. Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

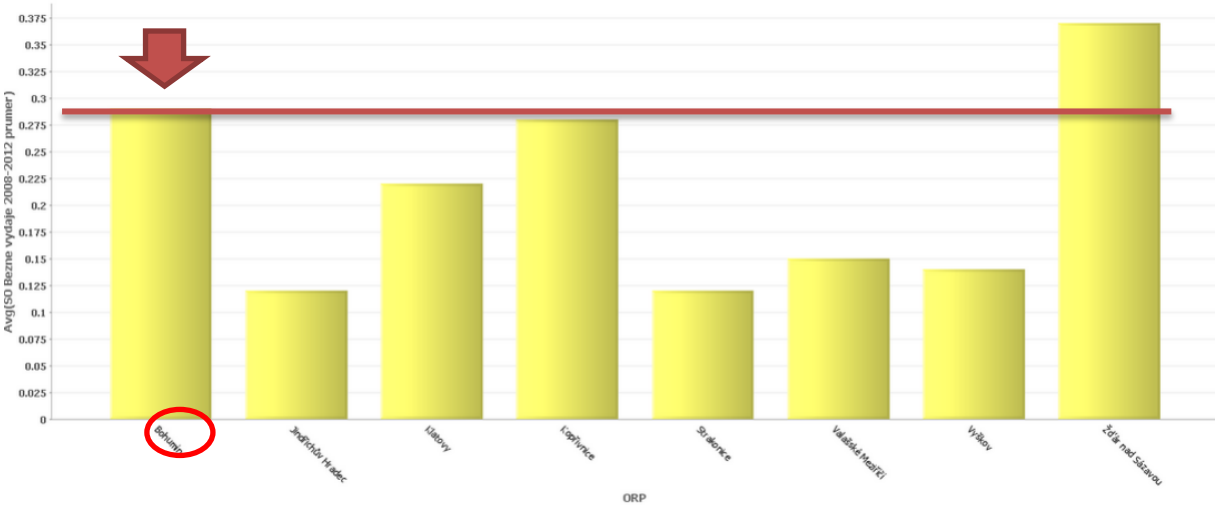

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP BOHUMÍN	
základní charakteristika	v Moravskoslezském kraji je správní obvod ORP Bohumín: • z hlediska počtu nejmenší • z hlediska rozlohy 3. nejmenší
ekonomická výkonnost	• od roku 2009 zaznamenává sestupný trend běžných i kapitálových výdajů na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	• nízké dosažené hodnoty běžné výdaje na žáky mateřských škol a naopak vyšší dosažené hodnoty běžných výdajů na žáky mateřských škol
odpadové hospodářství	• průměrné hodnoty celkových neinvestiční výdaje na odpady i celkových neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO
sociální služby	• výrazných nárůst běžných výdajů na obyvatele v roce 2011

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad